

58. Нью-Йоркська група письменників.

Особливо яскравою була творчість неформального об'єднання поетів під назвою НьюЙоркська група. Творчість Нью-Йоркської групи, подана з перспективи єднання розбитого світу у літературній творчості еміграційних поетів Нью-Йоркської групи є літературознавчою характеристикою еміграційного середовища українських письменників, які мешкали та творчо працювали у Нью-Йорку.

Нью-Йоркська група – це неформальне літературне угруповання, в якому діяли українські еміграційні поети, що внаслідок закінчення Другої світової війни опинилися на заході Європи. Після її завершення вони виїхали з Європи до США, головним чином до Нью-Йорку, де після 1955 р. почали зустрічатися на різноманітних еміграційних суспільнокультурних заходах. Початково молоді українські поети зустрічалися у приватній італійській кав'ярні «Orchidea» та Українському літературному клубі. Тут обговорювалися літературні питання, поточні справи та теми, що торкалися функціонування літературної організації молодих, серед інших еміграційних угруповань. У зустрічах брали участь: Юрій Тарновський, Богдан Бойчук, Богдан Рубчак, молоді художники Ярослав Вижницький, Zenon Онишкевич, Любко Воронович, Аркадія Оленська, Борис Пачовський, Богдан Титла. Літературно-мистецькі зустрічі в Українському літературному клубі закінчувалися у кав'ярні «Orchidea», де народжувалися перші дружні відносини. Для заснування групи вирішальне значення мала зустріч з поетом Євгеном Маланюком у 1955 р. та літературознавцем Юрієм Лавріненком, а також участь Юрія Тарнавського, Богдана Бойчука і Богдана Рубчака у з'їзді еміграційних письменників 19 січня 1957 р., на якому було засновано Об'єднання українських письменників в Екзилі.

У 1955 – 1957 рр. установилася точна кількість осіб, які почали творити групу: Віра Вовк (Селянська, нар. 1926 р.), Богдан Бойчук (нар. 1927 р.), Женья Васильківська (нар. 1929 р.), Емма Андієвська (нар. 1931 р.), Юрій Тарнавський (нар. 1934 р.), Богдан Тиміш Рубчак (нар. 1935 р.), Патриція Килина (справжнє прізвище: Патриція Нелл Варрен, нар. 1936 р.) та художники: Юрій Соловій, Богдан Певний, Любослав Гуцалюк, Аркадія Оленська (згодом – Оленська – Петришин) і Слава Геруляк. У 60-их з групою співпрацювали: Юрій Коломиєць (нар. 1930 р.), Олег Коверко (нар. 1937 р.) та Марко Царинник (нар. 1944 р.). На порозі 70-х років до групи прийнято Романа Бабовала (1950 – 2005), а в другій половині 80-тих – Марію Ревакович (нар. 1960 р.). Отже, група відображала ширшу мистецьку платформу українського мистецько – літературного середовища того самого покоління зі зближеними до себе ідейними поглядами та смаками.

Найменування групи було усталене 20 грудня 1958 році на зустрічі Богдана Бойчука та Юрія Тарнавського у присутності Патриції Килини та Ані Бойчук у Нью-Йоркській кав'ярні «The Peacock». Тут поруч з назвою «Нью-Йоркська група», задекларовано заснувати «Видавництво Нью-Йоркської групи» та літературний щорічник групи «Нові поезії», перший номер якого вийшов друком у 1959 р. з обкладинкою авторства Юрія Соловія та логотипом Богдана Певного.

Найбільшу активність Нью-Йоркська група виявляла у період видавання «Нових поезій» (1959 – 1971), тоді у видавництві групи друкувалися індивідуальні збірки поезії. У

1961 р. до співпраці зі щомісячником «Сучасність» запрошено Богдана Бойчука, а 1962 р. до редакції щорічника «Слово» – Богдана Рубчака.

Місцем зустрічей групи був тоді Український літературний клуб та приватне помешкання Ірени та Романа Стецюр, котре Богдан Бойчук називав «літературним салоном». На зустрічах, де відбувалися літературні розмови, читання поезії та обговорення поточних справ, бували також письменники, не пов'язані з групою: Євген Маланюк, Вольфрам Бургардт, Василь Барка та художники: Юрій Соловій, Аркадія Оленська-Петришин, Любослав Гуцалюк, актор Йосип Гірняк, літературознавець Григорій Костюк, тодішній редактор «Сучасності» – Іван Кошелівець, Аня Бойчук, Лариса Кукрицька та інші. Музикознавець Ірена Стецюра дбала також про музичне оформлення зустрічей, які згодом набули літературно-інтелектуальних рис та широким відгомонам відбилися в еміграційних українських колах Америки.

У 1971 р. вийшов останній щорічник „Нові поезії”, а група почала переживати кризу існування. Цю кризу поглибив відхід від Юрія Тарнавського його дружини, поетеси Патриції Килини. Розлука поетичного подружжя у 1969 р. спричинила душевну кризу Юрія Тарнавського, з якої народилася його англійська повість «Meningit» (1975), а Патриція Килина відійшла від писання українською мовою. Щойно у 90-тих роках у Лос-Анджелосі заснувала вона редакцію газети для захисту сексуальних меншин в Америці та видала кілька повістей англійською мовою.

Період 70-их – перша половина 80-их років принесли поглиблену кризу групи як цілості. Більшість поетів індивідуально видавала свої поетичні збірки у видавництві «Сучасність».

Богдан Бойчук залишався лідером Нью-Йоркської групи і не погоджувався з думкою, що група не існує. Після видання у 1983 р. власної збірки вибраних поезій у видавництві «Сучасність», налагодив контакти з головним редактором щомісячника, Іваном Кошелівцем, який запропонував Бойчуку обійняти посаду літературного редактора. Цей період, коли поет займався редакцією літератури у «Сучасності», сповнюють цікаві збірки поезії, прози, оповідань, літературної критики та театральних обговорень. На перших сторінках з'явилися прізвища Нью-Йоркської групи: Богдана Рубчака, Емми Андіївської, Богдана Бойчука (головним чином театральна критика), Юрія Тарнавського, Романа Бабовала, Олега Коверка, Юрія Коломийця та Марка Царинника. Переломною була зустріч Богдана Бойчука у 1984 р. з емігранткою з Польщі, україномовною поетесою Марією Ревакович. У 1987 році поет видав дебют Марії Ревакович «З мішка мандрівника» у видавництві Нью-Йоркської групи. Друкував також поезії цієї авторки у «Сучасності». У 1988 р. він залишив свою дружину Аню Бойчук та одружився з Марією Ревакович, проживаючи з нею у Нью-Йорку та Глен Спей. Цей факт змінив життя поета, у 1988 р. він побував у Польщі, щоб познайомитися ближче з родиною Марії Ревакович, та у Варшаві.

В редакції українського тижневика «Наше слово» 23 вересня 1989 р. відбулась поетична зустріч Богдана Бойчука та Марії Ревакович. 9 жовтня того ж року відбувалася зустріч у Спілці письменників України в Києві, яку вели Микола Жулинський та Микола Рябчук, де народились перші плани заснувати літературне видання у Нью-Йорку та Києві, як літературний орган Нью-Йоркської групи та Спілки письменників України. Ця думка втілилася у 1990 р. із виходом у світ першого номера квартальника «Світо – вид».

У 1991 р. Україна стала самостійною державою. Для Нью-Йоркської групи це відкривало нові обрії в їхніх літературних планах. Переставала існувати державна цензура та відкривалися можливості повернення творчості групи в Україну. З-поміж членів групи лише Богдан Рубчак залишився осторонь бурхливих змін та з перспективи Чикаго стежив за політичними й культурно – літературними змінами в Україні. У 1991 р. поет видав збірку віршів у Києві, до якої увійшли його поезії з книжки «Крило Ікарове» та принагідно друкувався у «Світо-виді» у 1990 – 1999 роках. Незалежність України стала для НьюЙоркської групи не лише літературним поверненням до українського читача, а й сентиментальною мандрівкою у спогади та дитинство.

У 90-х роках Нью-Йоркська група активно видавалася в Україні, тоді вийшли книжки Віри Вовк, Богдана Бойчука, Романа Бабовала, Емми Андієвської та Марії Ревакович. Відбулось багато літературних зустрічей з читачем, поети виступали по телебаченню, радіо та в українській пресі. Поети Нью-Йоркської групи – це, безумовно, творча еміграція, яка підтримувала ідейні зв'язки з шістдесятниками та поетами Київської школи. На прикладі Нью-Йоркської групи протягом цілого творчого феномену було видно зв'язок еміграційних творців з материком, їх ностальгію за рідною землею.